

Bruxelles, den 30.8.2017
COM(2017) 459 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

Rapport vedrørende EU's mekanisme for mellemfristet betalingsbalancestøtte til medlemsstaterne, jf. artikel 10 i Rådets forordning (EF) nr. 332/2002

1. RESUMÉ

Denne **rapport fra Kommissionen til Rådet** vedrører anvendelsen af EU's mekanisme for mellemfristet betalingsbalancestøtte til medlemsstaterne, jf. Rådets forordning (EF) nr. 332/2002¹ af 18. februar 2002. På grundlag af denne rapport fra Kommissionen og under hensyn til udtalelsen fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg skal Rådet undersøge, om de principper, retningslinjer og lofter, der gælder for mekanismen, fortsat er i overensstemmelse med behovene.

Siden 2012 har **Rumænien** anmodet om og modtaget forebyggende støtte via mekanismen. **Ungarn** tilbagebetalte sit lån i april 2016, mens **Letland** stadig har en udestående gæld på 0,7 mia. EUR. Disse medlemsstater har kunnet konstatere en hurtig forbedring af deres betalingsbalancesituation, og de har således atter fået adgang til markedsfinansiering.

Kommissionen har konstateret følgende:

- Siden det seneste gennemsyn i maj 2009 **har instrumentet vist sig at fungere effektivt**, eftersom de støttemodtagende medlemsstater har opnået en hurtig forbedring af deres betalingsbalancesituation og hurtigt har fået adgang til markedsfinansiering.
- Det **aktuelle loft på 50 mia. EUR** for udestående lån (hovedstol) og kreditlinjer under mekanismen **forekommer passende**.
- De **ændringer, der er indeholdt i Kommissionens forslag til en ny rådsforordning** (COM(2012) 336 final), er fortsat nødvendige og hensigtsmæssige; der bør tages hensyn til udviklingen i de lovgivningsmæssige rammer, der bør indføres de samme regler for lån som under forordning (EU) nr. 407/2010² af 11. maj 2010 om oprettelse af en europæisk finansiel stabiliseringsmekanisme, og reglerne for anvendelse af kreditlinjer bør afklares. Det bør desuden præciseres, at mekanismen kan bruges til at finansiere (indirekte) rekapitalisering af kreditinstitutter, og at de politiske betingelser kan tilpasses med henblik på primært at løse disse problemer.

2. INDLEDNING

I henhold til forordningen om betalingsbalancestøtte blev mekanismen oprettet for at yde mellemfristet finansiel støtte fra Unionen til medlemsstater, som ikke har tiltrådt euroen³ (medlemsstater med dispensation), og som har vanskeligheder eller alvorligt trues af vanskeligheder med hensyn til deres betalingsbalance. Den finansielle støtte kan enten tage form af et EU-lån eller en kreditlinje. Det fremgår endvidere af forordningen om betalingsbalancestøtte, at Rådet regelmæssigt skal undersøge, om de principper, retningslinjer og lofter, der gælder for mekanismen, fortsat er hensigtsmæssige. Rådets undersøgelse skal tage udgangspunkt i en rapport fra Kommissionen og udtalelser fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg.

Med udgangspunkt i sin seneste evaluering fremsatte Kommissionen den 22. juni 2012 et forslag (COM(2012) 336 final) om ændring af forordningen om betalingsbalancestøtte. Rådets medlemmer har imidlertid ikke kunnet nå til enighed om en fælles holdning på grund af modstanden fra en enkelt medlemsstat.

¹ EFT L 53 af 23.2 2002, s. 1.

² EUT L 118 af 12.5 2010, s. 1.

³ Det drejer sig i øjeblikket om ni medlemsstater: Bulgarien, Danmark, Det Forenede Kongerige, Kroatien, Polen, Rumænien, Sverige, Tjekkiet og Ungarn (hvad angår sidstnævnte fremgår det af protokol 15, der er knyttet som bilag til traktaterne, at artikel 143 og 144 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortsat finder anvendelse).

3. STATUS FOR MEKANISMEN OG DENS EGNETHED

Siden 2012 har én medlemsstat, nemlig **Rumænien**, anmodet om og modtaget støtte via mekanismen. Støtten blev formelt godkendt i oktober 2013 og udløb i september 2015. Den blev ydet sideløbende med en standbyaftale med Den Internationale Valutafond (IMF). Ligesom det var tilfældet med aftalen for 2011-2013, var støtten for 2013-2015 af forebyggende art og blev ikke udnyttet.

Den forebyggende støtte fra EU beløb sig til 2 mia. EUR, mens IMF bidrog med op til 1,75 mia. SDR (omkring 2 mia. EUR) på grundlag af en forebyggende standbyaftale. Formålet med støtteprogrammet var at bistå Rumænien med at opnå makroøkonomisk, finanspolitisk og finansiell stabilitet for derved at øge økonomiens modstandsdygtighed og vækstpotentiale, styrke den administrative kapacitet, reformere skatteforvaltningen, forbedre forvaltningen af de offentlige finanser og omstrukturere de statsejede virksomheder.

Ungarn tilbagebetalte hele sit lån i april 2016, mens **Letland** stadig har en udestående gæld på 0,7 mia. EUR. Den forebyggende støtte til **Rumænien**, som følger oven på to tidligere aftaler (hvoraf den ene var af forebyggende art), har bevist mekanismens anvendelighed. Rumænien manglede stadig at tilbagebetale 3,5 mia. EUR af den ikke-forebyggende støtte, der blev ydet i 2010-2011.

Tabel 1: Tilbageværende betalingsforpligtelser under mekanismen (pr. august 2017)

<i>År</i>	<i>Land</i>	<i>Tilbagebetaling</i>	<i>Renter</i>	<i>I alt</i>
2017	Letland		6	6
	Rumænien	1 150	32	1 182
2018	Letland		23	23
	Rumænien	1 350	77	1 427
2019	Letland	500	23	523
	Rumænien	1 000	34	1 034
2020	Letland		6	6
2021	Letland		6	6
2022	Letland		6	6
2023	Letland		6	6
2024	Letland		6	6
2025	Letland	200	6	206
I alt		4 200	231	4 431

I mio. EUR

På baggrund heraf har mekanismen i dag en tilbageværende kapacitet på 45,8 mia. EUR. Der er indtil videre ikke modtaget nogen anmodning om yderligere støtte.

Generelt set har alle ovennævnte støttemodtagere kunnet konstatere en hurtig forbedring af deres betalingsbalancesituation, og de har derfor atter fået adgang til markedsfinansiering. Mekanismen har således opfyldt sin rolle effektivt.

I løbet af 2010-2013 blev omfanget af forskellige mekanismer til ydelse af international finansiell støtte desuden udvidet og omfatter nu mere fleksible mekanismer af mere forebyggende art. I euroområdet bidrager den europæiske stabilitetsmekanisme (ESM) med en lang række instrumenter til at imødekomme medlemmernes finansieringsbehov. I EU har den europæiske finansielle stabiliseringsmekanisme (EFSM), som i store træk fungerer ligesom mekanismen for betalingsbalancestøtte, skabt en mere fleksibel ramme for lånoptagelse og

långivning til makrofinansielle formål. Der er derimod ikke foretaget nogen yderligere ændringer af mekanismen for betalingsbalancestøtte.

Det blev derfor foreslået at afklare reglerne for kreditlinjer i forordningen om betalingsbalancestøtte, mens reglerne vedrørende lånoptagelse og långivning bør tilpasses efter de mere fleksible regler under den europæiske finansielle stabiliseringsmekanisme (EFSM).

Derudover er rammerne for multilateral overvågning blevet styrket med vedtagelsen af "sixpack"- og "twopack"-lovgivningerne. Navnlig indeholder forordning (EU) nr. 472/2013⁴ om skærpelse af den økonomiske og budgetmæssige overvågning flere bestemmelser til at undgå overlappning af rapporteringsforpligtelser for de eurolande, der modtager finansiell støtte, bl.a. suspenderes proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer og det europæiske semester, og overvågningen som led i landets finansielle aftaler foregår i stedet under stabilitets- og vækstpagtens forebyggende del. Forordning (EU) nr. 472/2013 fastlægger også klare regler for overvågningen af eurolande efter afslutningen på et program for finansiell støtte. Det blev foreslået at indføre lignende regler for medlemsstater uden for euroområdet, som modtager støtte via mekanismen for betalingsbalancestøtte.

4. LOVGIVNINGSFORSLAGETS INDHOLD OG AKTUEL SITUATION

Kommissionen fremsatte et lovgivningsforslag (COM(2012) 336 final) om ændring af mekanismen for betalingsbalancestøtte den 22. juni 2012. I stedet for at ændre forordningen om betalingsbalancestøtte går forslaget ud på at vedtage en ny forordning, som ophæver og erstatter den eksisterende. Den indeholder følgende overordnede ændringer af mekanismen:

- Mere fleksible redskaber: En særlig kreditlinje i form af en forebyggende betinget kreditlinje, som er baseret på støtteberettigelsesbetingelser, eller en kreditlinje med skærpede betingelser, som er baseret på en kombination af støtteberettigelsesbetingelser og nye politiske foranstaltninger. Adgangen til den forebyggende betingede kreditlinje vil være forbeholdt de medlemsstater, hvis økonomiske og finansielle situation fortsat er fundamentalt sund, og som opfylder et aftalt sæt kriterier for støtteberettigelse. Adgangen til kreditlinjen med skærpede betingelser er åben for medlemsstater, som ikke opfylder betingelserne for adgang til en forebyggende betinget kreditlinje, men hvis generelle økonomiske og finansielle situation fortsat er sund. De vil skulle vedtage korrigerende foranstaltninger.
- Større gennemsigtighed og ansvarlighed: Det relevante udvalg i Europa-Parlamentet kan indbyde den berørte medlemsstat til at deltage i en udveksling af synspunkter om, hvordan gennemførelsen af tilpasningsprogrammet skrider frem. Den berørte medlemsstats parlament kan indbyde repræsentanter for Kommissionen til at deltage i en udveksling af synspunkter om, hvordan gennemførelsen af det makroøkonomiske tilpasningsprogram skrider frem.
- Skærpet overvågning: Kommissionen får øget adgang til oplysninger, der er nødvendige for nøje at overvåge den økonomiske og finansielle situation i den berørte medlemsstat, og for at kunne foretage regelmæssig rapportering. En medlemsstat under skærpet overvågning skal vedtage foranstaltninger, der tager sigte på at sætte ind mod de potentielle årsager til de økonomiske vanskeligheder.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 472/2013 af 21. maj 2013 om skærpelse af den økonomiske og budgetmæssige overvågning af medlemsstater i euroområdet, der har eller er truet af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet (EUT L 140 af 27.5.2013, s. 1).

- Strømlining af overvågningsprocedurer: En række overvågningsfaser under stabilitets- og vækstpagtens forebyggende del og i forbindelse med det europæiske semester erstattes af det makroøkonomiske tilpasningsprogram og overvågningen i forbindelse hermed. Den reviderede forordning indeholder ligeledes bestemmelser om, at proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer suspenderes, når en medlemsstat er underlagt et makroøkonomisk tilpasningsprogram, og at der foretages overvågning efter støttens ophør for medlemsstater, som har tilbagebetalt mindre end 75 % af den modtagne finansielle støtte.

I forlængelse af de ændringer, som Kommissionen har foreslået, har Europa-Parlamentet anmodet om også at indføre en mulighed for at yde lån til medlemsstater uden for euroområdet til rekapitalisering af kreditinstitutter (instrument til indirekte rekapitalisering). Kommissionen har som reaktion herpå indvilliget i at præcisere, at et finansieringsbehov, der skyldes nødvendigheden af at rekapitalisere kreditinstitutter, kan dækkes ved hjælp af instrumentet, og at de nødvendige betingelser herfor kan tilpasses med henblik på primært at løse dette problem.

Rådet drøftede sidst Kommissionens ændringsforslag i december 2013 med henblik på at nå frem til en fælles holdning. Forslaget fik bred tilslutning, men undtagelse fra én medlemsstat. Siden da har lovgivningsprocessen stået i stampe.

5. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Mekanismen for betalingsbalancestøtte har siden 2012 udfyldt sin rolle effektivt, og den seneste medlemsstat til at modtage støtte har med succes genoprettet en holdbar betalingsbalancesituation og tilbagebetalt den modtagne støtte i tide.

Långivningsloftet på 50 mia. EUR (hovedstol) forekommer passende. Det er ikke nødvendigt at ændre loftet i betragtning af, at mekanismen i øjeblikket har en tilbageværende kapacitet på 45,8 mia. EUR, og der ikke er modtaget yderligere anmodninger.

Mekanismen har tidligere vist sig yderst effektiv og sender et stærkt signal om, at Unionen både har vilje og kapacitet til at understøtte alle medlemsstaterne i vanskelige tider. Det er et særlig vigtigt vidnesbyrd i lyset af den aktuelle usikkerhed.

Det blev samtidig åbenlyst, at mekanismen skulle tilpasses, så det afspejler de nye institutionelle instrumenter, der er indført siden det sidste gennemsyn af mekanismen for betalingsbalancestøtte, navnlig vedrørende euroområdet. Kommissionen fremlagde derfor forslag COM(2012) 336 final, som stadig er til drøftelse i Rådet. Kommissionen foreslår at afslutte lovgivningsprocessen, da det forbedrer proceduren og således er med til at skabe lige vilkår for alle medlemsstaterne. Kommissionen ser desuden den ændrede politiske situation som en mulighed for at puste nyt liv i forslaget.